

פרשת אמור "והקרבתם מנחה חדשה לה'"

ויקרא (כג:טו-טז)

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הקיאלם את-עמך התנופה שבע שבתות תמימת תקינה:
עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמישים יום והקרבתם מנחה חדשה לה':

כלי יקר (כג:טז)

והקרבתם מנחה חדשה לה'. סימן ליום מתן תורה כי התורה צריכה להיות חדשה אצל האדם בכל יום כאילו היום קיבלה מהר סיני. ומה שלא נזכר בתורה בפרוש כי יום זה מתן תורה, וכן לא נזכר בתורה בפרוש כי ראש השנה הוא יום דין, וטעם שניהם אחד הוא כמו שכתבתי בחיבורי עוללות אפרים, שעל מתן תורה לא רצה ה' להגביל יום ידוע לפי שצריך האדם שיהיה דומה לו בכל יום ויום מכל ימות השנה כאילו באותו יום קיבלה מהר סיני, כי באמת אמרו חז"ל (עירובין גז ב) שהתורה נמשלה לדד זה שכל זמן שהתינוק ממשמש בה הוא מוצא בה טעם חדש כך התורה כל ההוגה בה מוצא בכל יום טעם חדש, על כן דין הוא שיהיה דומה אליו בכל יום כאילו היום קיבלה מהר סיני ואם כן כל יום הוא מתן תורה אצל ההוגים בה על כן אין ראוי להגביל יום ידוע לנתינתה, ועל כן אמרו חז"ל (ספרי ואתחנן ו 1) שיהיו דברי תורה חדשים עליך ולא כדבר הישן שלבו של אדם קץ בו שהרי באמת אתה מוצא בה דבר חידוש בכל יום ויום, ועל כן אין יום נתינתה מבואר בתורה יותר ממה שנרמז בהבאת מנחה חדשה להורות שהתורה מנחה חדשה בכל יום ויום: והיו בשתי הלחם החמץ אשר היצר הרע נמשל בו, כי בלשון חז"ל (ברכות יז א) הוא נקרא שאור שבעיסה לפי שבמקום שהתורה מצויה שם אין היצר הרע יכול להזיק כמו שאמרו חז"ל (קידושין ל ב) אמר הקדוש ברוך הוא בראתי היצר הרע בראתי לו תבלין דהיינו התורה, ואלמלא היצר הרע לא היה הקדוש ברוך הוא מוריד התורה מן העליונים אל התחתונים כי בטענה זו נצח משה רבינו את המלאכים כשאמרו לפני הקדוש ברוך הוא חמדה גנוזה יש לך וכו' ואתה רוצה ליתנה לבשר ודם, והשיב להם משה כלום יש יצר הרע ביניכם וכו' (שבת פח ב) ורצה לומר שהיה צורך ליתן התורה אל התחתונים כדי ליתן להם תבלין על היצר הרע הכרוך בהם למלא חסרונם לכך נאמר חמץ תאפינה:

וזה הטעם גם כן העלם יום דין של ראש השנה, כדי שלא ילך אדם בשרירות לבו ויסגל עוונות כל ימות השנה ויחשוב לתקן מעשיו בהיותו קרוב ליום ה' אשר בו ישב על כסא דין אלא ידמה בנפשו כאילו בכל יום ויום ה' יושב על כסאו למשפט ומתבקר פנקסו ועל ידי זה יהיה כל יום ויום בתשובה, וכן איכא למאן דאמר אדם נידון בכל יום (ראש השנה טז א) שנאמר (איוב ז יח) ותפקדנו לבקרים ולרגעים תבחננו. ובחיבורי הנזכר הארכתי בשני טעמים אלו כי נכונים למוצאי דעת:

נתיבות שלום (כרך ב' עמודים שי"א-שי"ג)

הראשון אלא ממחרת השבת. עוד י"ל אומרו תספרו חמישים יום ולא מ"ט, הרי אין סופרים אלא מ"ט יום, וכרש"י מבאר שזה מקרא מסורס, אכן יש לבאר למה כתבה כן התורה"ק שהרי בודאי יש לכל דבר כוונה מיוחדת.

ויתיישב בהקדם ביאור היעוד של התקופה הק' של ספירת העומר בכללה. דהנה בעניני הספירה יש כוונות עליונות ונפעלים בזה תיקונים עליונים, אכן ע"ד העבודה ענינה כמו שאומרים אחר ספירת העומר רבש"ע אתה צויתנו על ידי משה עבדך לספור ספירת העומר כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו וכו' ואתה ואתקדש בקדושה של מעלה. יעוד התקופה הזאת הוא לצאת ולהיטהר מהטומאה ולהיכנס למקור הקדושה, וכל תקופה זו היא יחידה אחת מפסח עד חג השבועות, שבו נשלמת היציאה ממצרים, שהרי כל ענין חג הפסח הוא זמן חרותנו פי' לצאת לחרות מהשעבוד שהיינו משועבדים לפרעה במצרים, דהיינו

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. הנה המפרשים עמדו על סיום הפסוק והקרבתם מנחה חדשה לה', דהלא ענין שתי הלחם מפורש בפסוק שלאחריו ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתיים וגו', וכן למה נזכר ענין המנחה על ספירת העומר בפסוק אחד, דמשמע שזה חלק מספ"ה ע. עוד צריך ביאור מדוע לא מפורש בתורה באיזה יום בחודש חל חג השבועות, כמו שמפורש בשאר המועדים, וכתוב רק וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם, דהיינו שנותן סימן שהיו"ט חל ביום הקרבת שתי הלחם. וגם במצות ספירת העומר עצמה יש להקשות כן, דלא נאמר בתורה להתחיל לספור בששה עשר לחודש

השעבוד לקליפת מצרים, אך היציאה הזאת אינה נשלמת כי אם בחג השבועות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה, וכמאה"כ בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, פי' דמתי תיגמר ותשלם הוציאך את העם ממצרים, כשתעבדון את האלקים על ההר הזה, כי יצי"מ וקבה"ת הם ענין אחד והמשך רצוף, וכל עוד שיהודי אינו עובר את תקופת הטהרה ומגיע לקבה"ת אין זו שלימות זמן חרותנו, ועפ"ז יבואר הדיקן שדייקו בספה"ק, מפני מה לא נזכרה בפסח מצות שמחה בפירוש, וילפינן אותה משאר הרגלים סוכות ושבועות שבהם כן נאמרה המצוה מפורש בתוה"ק, וי"ל הטעם בזה כי אמנם שלימות השמחה של זמן חרותנו אינה נשלמת עד קבה"ת כאמור.

ויש בתקופה זו ב' ענינים. השלמת יציאת מצרים כהמשך לפסח, על יסוד מד"א בספר דברי משה על מאה"כ ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים וגו' וחמשים על בני ישראל מארץ מצרים, וברש"י כתב דתיבת וחמשים היינו אחד מחמשה שרק חמישית מבני ישראל יצאו ממצרים. אמנם לפ"ז קשה מה זה קשור לראש הפסוק ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים וגו'. ומבאר על יסוד המוכא בספה"ק שענין יצי"מ נזכר בתורה חמישים פעמים לפי שיש חמישים בחינות של יציאת מצרים, וגם לאחר שיוצא ממצרים בבחי' אחת עדיין יש עליו לצאת עוד הרבה עד חמישים פעמים, ובחמישים אלה נכללים כל המדות כללותיהן ופרטותיהן, שבכל חלק מהן שייך ענין יציאת מצרים, וזה פי' וחמשים עלו וגו' שביום הראשון של פסח יצאו רק חלק אחד מחמישים של היציאה ממצרים, ולא היו כי אם בבחי' א' מנ'

מתכלית השלימות, והי' עליהם לעבור עוד ארבעים ותשעה ימים כדי לצאת כל חמישים בחי' יצי"מ. וזה שאמרה"כ וחמשים וגו' כדי ליתן טעם לכך שלא נחם א' דרך ארץ פלשתים וגו' כי אמר א' פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבו מצרימה, דלכאורה איך יתכן שישראל ישובו מצרימה, ע"כ אומר וחמשים עלו בני ישראל מארמ"צ, היינו שעדיין לא יצאו ממצרים בשלימות רק חלק אחד מחמישים, ועדיין משועבדים המה למצרים, ע"כ יש לחשוש פן ינחם העם בראותם מלחמה וישובו מצרימה, ומדבריו למדנו שזה ענין ימי ספה"ע, דהיינו שהם ההמשך לזמן חרותנו, שבכל יום יוצאים עוד חלק של יצי"מ עד שמגיעים לתכלית היציאה בקבה"ת, וזה ענין מ"ט ימי הספירה שתפקידם לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו פי' להמשיך לצאת ולהיחלץ מכל חמישים המדרגות של טומאת מצרים.

וע"פ הדברים הנ"ל יש לפרש אומרו תספרו חמישים יום, שהמספר חמישים כולל גם את יו"ט הראשון של פסח, אשר בו יוצאים את החלק הראשון א' מנ' של היציאה, ואח"כ בשאר הימים יוצאים את שאר מ"ט החלקים, שכאמור זה ענין ימי הספירה, לצאת בכל יום מעוד בחינה של קליפותינו וטומאותינו ולהיכנס חלק נוסף בקדושה של מעלה, ועפ"ז יבואר ענין תמימות בספירה, שאם החסיר לספור יום אחד סופר מכאן ואילך בלא ברכה, כי כל

יום מימי הספירה הוא בחי' אחת של יצי"מ, ואם חיסר אחד הרי זה חסרון בשלימות של יצי"מ, ועוד בזה שנכלל היום הראשון של פסח במנין ימי הספירה משום שכל הכח של ימי הספירה המה מהארת יו"ט ראשון של פסח, וכמובא מהרה"ק ר' משה אליקים ברעיה זצ"ל מקו"ניץ (בהגדת מטה משה, וכן איתא בעוד ספה"ק) דבלייל א' דפסח הוא בחי' גדלות המוחין שעצם ההארה מהבורא ב"ה מתגלה אז פתאום שלא כסדר, ואח"כ מסתלקין המוחין ונופל האדם לקטנות, ומחויב האדם ללקט האורות הקדושה בהדרגה אחת לאחת בימי הספירה הק' לצאת מספירה לחברתה ולעלות בכל פעם יותר ויותר עד בוא יום חג השבועות הק' יום מתן תורתנו הק' לבוא אז לידי עצם ההארה הראשונה שמיום א' של פסח שהיא הנותנת כח באדם לשוב ולחזור לקדמותו, וכ"ז הוא מכח ההארה ראשונה המתגלה ביום א' ש"פ, והגם שאח"כ ההארה ראשונה מסתלקת מ"מ נשאר

הרשימא ממנה לתת בו הכח שיוכל אח"כ במשך ימי הספירה להתחזק ולעלות ממדרגה למדרגה בכל יום יותר ויותר, עד בואו בחג השבועות הק' זמן מתן תורתנו לעצם ההארה הראשונה, עכ"ל.

ויש עוד ענין בספירה, שהיא הכנה לחג השבועות ולקבה"ת, וענינו כמ"ש הרח"ו זלה"ה שטהרת המדות היא בחי' כסא ומרכבה לקבלת התורה, כי כל עוד שיהודי אינו מטהר מדותיו אינו יכול לקבל התוה"ק, ואין התורה יכולה לשרות בקרבו, ע"כ כהכנה לקבה"ת נתן לנו השי"ת את ימי הספירה שהעבודה בהם היא בטהרת המדות כדי שיהיו ראויים לקבל את התוה"ק, ואיתא בספה"ק שמנין מ"ט ימי הספירה עולה בגימ' ל"ב טו"ב, אשר בזה נכללין כל עניני טהרת המדות שבין אדם לחברו, כדאיתא באבות (פ"ב) חמשה תלמידים היו לו לריב"ז אמר להם צאו וראו איזו היא דרך טובה שידבק בה האדם וכו', ר' אלעזר בן ערך אומר לב טוב, אמר להם רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריכם שבכלל דבריו דבריכם, כי הלב הוא שורש כל המדות, עוד איתא שמספר מ"ט בגימ' א"ל ח"י, וכדאיתא מהאריה"ק שזה השם הק' של מדת יסוד, שכאשר מטהר מדה זו הריהו מגיע להרגיש חיות באלקות, תפקידם של ימי הספירה הוא לטהר ולזכך כל המדות, הן אלו שבין אדם לחברו, להשיג בחי' לב טוב, והן אלו שבין אדם למקום הנכלל בא"ל ח"י, שזו ההכנה לקבה"ת בחג השבועות התלוי' כפי זיכון המדות בימי הספירה, ואם כתב המהר"ל שהשלימות באדם כוללת ג' ענינים, שלם עם בוראו עם חבריו ועם עצמו, הנה את השלימות הזאת צריך איש יהודי להשיג בתקופה זו כדי שיהי' ראוי להשראת התוה"ק אשר תשכון בקרבו, נמצא דימי הספירה הם תקופה של טהרת המדות כדי להגיע לקבה"ת.

ומן אדמו"ר בב"א זי"ע אמר שבתקופת ספה"ע קוראים בתורה את הפרשיות הכוללות כל עניני נגיעים ועניני טומאות ועריות, לפי שבתקופה זו צריך יהודי לטהר עצמו מכל עניני נגיעים מכל עניני טומאות ומכל עניני עריות, כי הזמן הזה במיוחד מסוגל להיטהר מכל זה, וע"פ המבואר למעלה שספה"ע

כוללת ב' הענינים הן לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו והן אטהר ואתקדש בקדושה של מעלה, מצינו בפרשיות הללו גם את כל עניני קדושה, כמו פרשת קדושת האכילה בפר' שמיני המסתיימת בזהתקדשתם והייתם קדושים, ופרשת קדושים תהיו הכוללת קדושה ופרישות מעריות, וקדושת הכהנים וכה"ג בפר' אמור, וכן קדושת המועדות, ואח"כ קדושת הארץ. כל הפרשיות האלו המקיפות כל עניני קדושה באות ללמד שזה העיקר של איש יהודי, כמאה"כ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ואין הקדושה בבחי' הידור בעלמא ותוספת מעלה, אלא זה עצם היהדות והעצם של היהודי להיות גוי קדוש, ולפי שימי הספירה מיועדים להיטהר ולהתקדש בקדושה של מעלה ע"כ קורין בהם כל עניני קדושה המקיפים את כל מהות האדם מישראל.

ולפ"ז מבואר מה דהקשינו למה והקרכתם וגו' נאמר בהמשך לפסוק של וספרתם לכם וגו'. כי אמנם זה הוא היעוד של ימי הספירה, שאחרי שיהודי מטהר את עצמו ומתקן מדותיו בשבע שבתות תמימות, בבחי' ו' נקיים קודם קבה"ת, יזכה בחג השבועות לזהקרכתם מנחה חדשה לה' לקבל את התורה, כדאיתא בכלי יקר דקאי על התורה שהיא מנחה חדשה כמאחז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, וכן יש בכל שנה ושנה קבה"ת מחודשת. וזה הטעם שלא נזכר בתורה במפורש באיזה יום בחודש חל חג השבועות, או אימתי מתחילין ספירת העומר, לפי שכל התקופה הזאת היא המשך ליו"ט הראשון של פסח שזמנו מפורש בתורה, וכל ימי הספירה אחריו עד לחג השבועות הם תקופה אחת והמשך אחד שמטרתה הסופית להגיע לשלימות קבו"ת. וזה פירוש הכ' וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם, כי ע"כ נקרא החג הק' של קבלת התורה חג השבועות, לפי שהוא נבנה מהשבעה שבועות של ימי הספירה, וכל כמה שיהודי משקיע ומתייגע יותר בימי הספירה לטהר ולזכך את מדותיו שבין אדם לחברו ושבין אדם למקום, כך זוכה הוא למדרגה הראוי' של חג השבועות וקבלת התורה.

וג' הזמנים הק' האלו הם המשך אחד שמתחיל מיו"ט הראשון של פסח, שבו מאיר הקב"ה הארה עליונה באתערותא דלעילא בבחי' דילוג, ואשר ממנו נשאר רשימא לימי הספירה, כדברי הרה"ק מקוזניץ הנז' שלולי הרשימא הזאת לא היו יכולים להיטהר בימי הספירה. אח"כ באים ימי הספירה, ובהם צריך איש יהודי לעמול ולהתייגע בטהרת המדות כדי שיהי ראוי לקבל ההארות העליונות של חג השבועות וקבה"ת, ותכליתם היא בחג השבועות גופו וקבה"ת הנבנה משבועותיכם פי' מעבודת שבעה שבועות דספירה. ואז הוא הזמן של והקרכתם מנחה חדשה לה'.

תספרו חמישים יום – מעלת ימי הספירה

בפרשתן (כג טו), 'וספרתם לכם ממחרת השבת... תספרו חמישים יום', הנה ימי הספירה בהם אנו עומדים ימים יקרי ערך הם, וגדול כוחם למהר את האדם מכל סיג ופגם, וכמו שכתב האור החיים הק' לבאר לשון המקרא 'וספרתם לכם', וז"ל, ובדרך רמו, רמו באומרו 'וספרתם', על דרך אומרים ז"ל כי נשמות עם בני ישראל הם בבחי' הלוחות, ובאמצעות תחלואי הנפש ושומאת התיעוב יתלכלכו ויחשיך אורם, ואמרו רבותינו ז"ל (תנחומא כי תשא כו) כי הלוחות של סנפרינון היו, לזה אמר וספרתם לכם, פירוש באמצעות מגין זה אתם מאירים כסנפרינון את עצמיכם. עכ"ל.

צא ולמד על תוקף קדושת הימים ממה שכתב הרמב"ן (ויקרא כג לו) והימים הספורים בינתיים כחולו של מועד, כלומר שכשם שחול המועד הוא הימים שבין יו"ט ראשון לאחרון של חג, כך ימי ספירת העומר הם כחול המועד בין פסח לעצרת".

ה'חוד"א' מביא משמו של רבינו אפרים (לחם מן השמים, תרומה אות כא) על הכתוב (שמות כו ד) 'ועשית לזלאות חמישים', שהוא מכון על חמישים ימי הספירה הקדושים, וכמו שהלולאות המה המחברות בין היריעות לקרשים, כך אלו הימים המה ימי חיבור בין בני ישראל לבין אביהם שבשמים.

הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פסח הר"ה, עיי"ש) מביא את לשון הוזהר (תצוה קפג): מאן דנשיר הני יומי מפסח עד עצרת אין צריך לבוא כמשפט בתשרי - השומר ונזהר בסור מרע ועשה טוב בימים שבין פסח

לעצרת הרי הוא מתוקן ועומד ואינו צריך לבוא לפני המלך המשפט ביום הדין.

וכך מצינו ב'אמרי אמת' (אמור ד"ה וספרתם בד"ה לא נודע השנה) מביא משם האריז"ל שכמו שמפסח ועד העצרת הוא זמן גידול כל הפירות והתבואות, כן הוא זמן גידול הנפש". וכן מצינו בלשון הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרמ"ב ד"ה ימי) וז"ל, וכל השנה תלוי באלה הימים¹⁰, כמו שגידול כל התבואות בימים אלו כן חיות האדם מתגלה עתה, כי הכל רמו אל ההנהגה הפנימית (שהנהגת העולם היא מורה ומלמדת על התוכן הפנימי, ואם אנו רואים שעתה הוא זמן גידול התבואות הרי שמע מינה שזהו זמן צמיחת האדם, ושכל חיותו תלוי בימים הללו).

ו'החכם' עינו בראשו להיות 'רואה את הנולד, לנצל ימים טובים מאירים אלו בהם יכול לקנות

לעצמו קניינים טובים בנקל, ובוה יתעשר בעושר רוחני לנצח נצחים, ויחסוך מעצמו עבודה מרובה לזמנים הבאים לאחר מבן¹⁰. וכמו שביאר הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע (נועם אלימלך בפרשתן ד"ה בע"א) הכתוב בפרשתן (ויקרא כא א), 'אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם, וברש"י, 'אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים', ופירש וז"ל, 'להזהיר גדולים פירוש בשעה שהם בגדלות על הקטנים שישארו בקדושתם אף שיהיו בקטנות, עכ"ל. פירוש שצריך להמשיך ולהאיר מהזמנים הנעלים 'והגדולים' בעת שמתעסק בתורה ותפילה גם על הזמנים החשוכים והירודים, כי על ידי זה יוכל עמוד בנסיון גם בשעת ההסתר. כי כל עניינם של 'הימים הטובים' וכל 'זמני האורה' הם ליתן לאדם כח שיוכל להתקדם ולהתעלות בעבודתו ב'ימות החול'".

יז. מעשה באיש שהיה לו 'חמור' נאמן, עמו נשא משאותיו ונסע במסעותיו, ויהי היום, באמצע הדרך - שוד ושבר, החמור עם משאותיו נפל לבירא עמיקתא, לא איבד האיש עשתונותיו, הזעיק מיד את המנוף (crane) וזה עשה עבורו את העבודה בשלימות בהגביהו את החמור עם כל המשאות לדרך המלך. אחר הדברים האלה עשה האיש ק"ו בעצמו, וכך דרש, אם המנוף הצליח להגביה את החמור, מדוע עלי ליסע הנה והנה עם החמור, עדיף עבורי להתחיל להשתמש עם המנוף לצורך נסיעת ונשיאת המשאות... וכך עשה, העמיס את חבילי משאותיו על המנוף, אבל משבא להמשיך בדרכו, מצא שהמנוף אינו זו אפילו מרחק פסיעה אחת, ותמה האיש מאד, על מה אירע לו ככה... עד שבא חכם אחד והאיר את עיניו, שכל ה'קל וחומר' שנשא בעצמו פריכא הוא, כי אין כוחו של המנוף אלא בהגבהת חפצים וחבילות, אבל אין לו כל כח להמשיך ולהתקדם בדרך, רק החמור הפשוט יכול עשות כן. כל זה כדרך משל לדין, כוחם של חגים ומועדים להגביה את האדם מעל כל ה'בורות' שנפל בהם בימי החולין, אבל להמשיך ולהתקדם בדרכו אי אפשר לו אלא ע"י עבודתו בפשטות בכל יום ויום מימות החול, ובזה יעלה ויבוא לידי מעמדו הראוי לו.